

Tài liệu

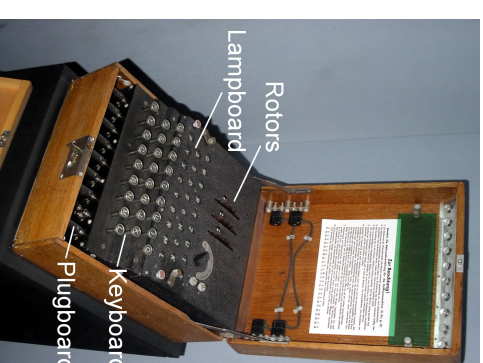
<https://www.cryptobook.com>

VIỆN CÔNG NGHỆ THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

2 / 29

Thế chiến II Máy Enigma của Đức

VIỆN CÔNG NGHỆ THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

4 / 29

ĐẠI HỌC BÁCH KHOA HÀ NỘI
VIỆN CÔNG NGHỆ THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

Nhập môn An toàn Thông tin Giới thiệu về mật mã

1 / 29

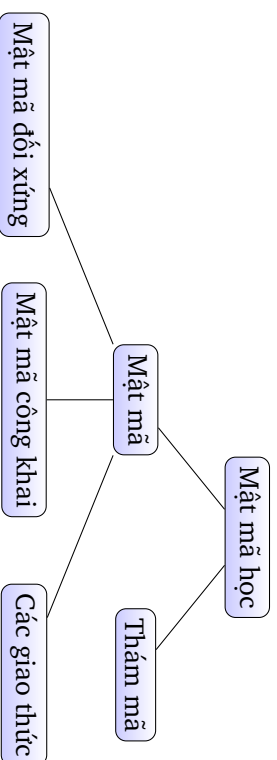
Nội dung

- 1 Tổng quan
- 2 Mã hóa
- 3 Thăm mã
- 4 One-time Pad

VIỆN CÔNG NGHỆ THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

Phân loại

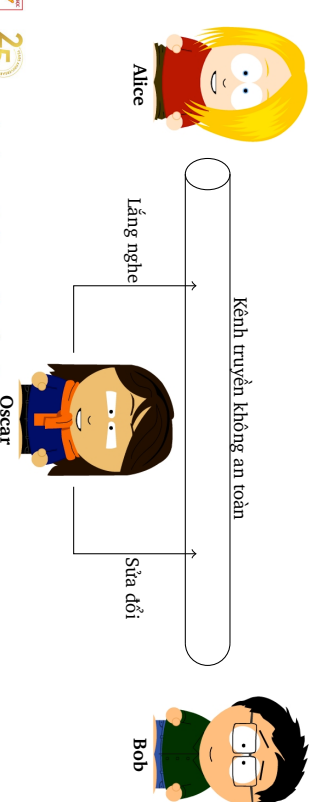

Mã hóa

Mục tiêu: Đảm bảo tính bí mật cho các thông điệp được gửi đi (hoặc lưu trữ).

Nhân vật tham gia trò chơi:

- Alice, Bob là người “tốt” (theo Wikipedia)
- Oscar là kẻ “**nghe trộm**”, “**tấn công**”

Nội dung

Mã mã cổ đại

Ông trồn của người Hy Lạp

Nội dung

- 1 Tổng quan
- 2 Mã hóa
- 3 Thảm mã
- 4 One-time Pad

Ký hiệu

- x, m là bản rõ;
- y, c là bản mã;
- k là khóa;
- Enc là hàm mã hoá;
- Dec là hàm giải mã;
- Gen là hàm sinh khóa.

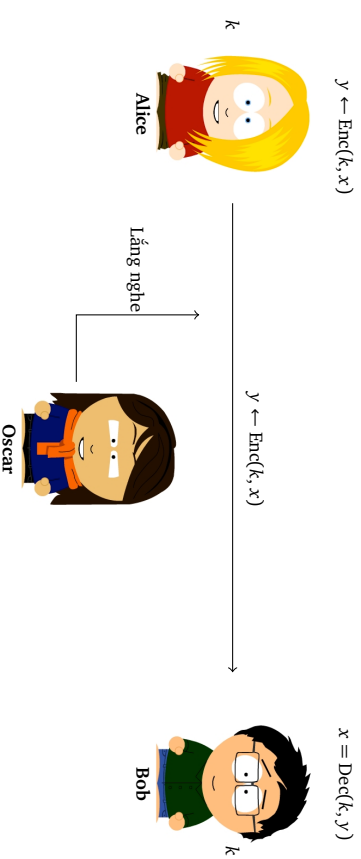

VIỆN CÔNG NGHỆ THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

10 / 29

Mật mã khóa đối xứng

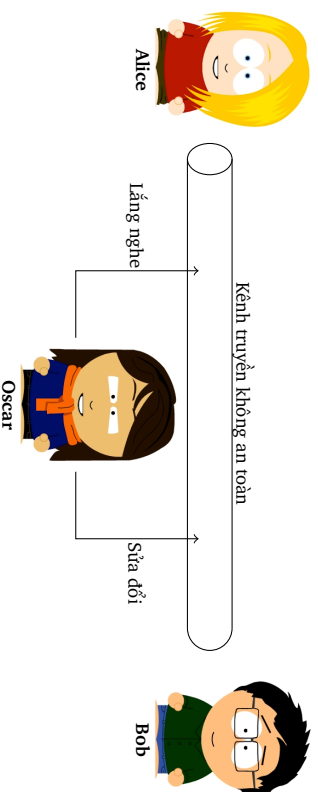
Trao đổi thông tin

VIỆN CÔNG NGHỆ THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

12 / 29

Cách tiếp cận của mật mã

- Bob biết **khóa** k mà Oscar không biết.
- Alice có thể mã hóa thông điệp x sao cho người biết khóa k có thể giải mã.

VIỆN CÔNG NGHỆ THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

9 / 29

Mật mã khóa đối xứng

Alice & Bob đã có chung **khóa** chia sẻ

Thuật toán:

- $k \leftarrow \text{Gen}(1^\lambda)$ sinh khóa độ dài λ
- $y \leftarrow \text{Enc}(k, x)$ mã hóa thông điệp x với khóa k , kết quả là bản mã y
- $x = \text{Dec}(k, y)$ giải mã y dùng khóa k để lấy được x .

Thực hiện:

- Ai đó (có thể là Alice hoặc Bob) tính $k \leftarrow \text{Gen}(1^\lambda)$.
- Đảm bảo rằng Alice & Bob cả hai đều có k (và Oscar không có) (**Làm thế nào !?**)

VIỆN CÔNG NGHỆ THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

11 / 29

Bài tập thực tế

- Tìm hiểu thư viện NaCl (Networking and Cryptography library)
- Để bắt đầu, hãy xem wikipedia
[https://en.wikipedia.org/wiki/NaCl_\(software\)](https://en.wikipedia.org/wiki/NaCl_(software))
- Xem thêm về tác giả của NaCl (Daniel J. Bernstein)

Bài tập

Xét bản mã được mã hoá bởi hệ mã thay thế

```
1  i q ifcc vqqr fb rdq vfillcq na rdq cfjwhwz hr bnb  
2  hcc hwwbsqvbpre hwq vhlq
```

Câu hỏi

- Bạn có thể đoán được bản rõ là gì không?
- Hệ mã này có an toàn?

Nguyên lý Kerckhoffs

Hệ mật phải an toàn cả khi kẻ tấn công (Oscar) biết mọi chi tiết về hệ thống, ngoại trừ khoá bí mật. Cụ thể, hệ thống phải an toàn cả khi kẻ tấn công biết rõ hàm mã hoá và hàm giải mã.

Hệ mã thay thế

Ví dụ

A → k
B → d
C → w
...

Xâu ABBA sẽ được mã hoá thành kddk.

Khoá k của hệ mã trên là gì?

Tần công vét cạn khoá

- Xem hệ mã như một hộp đen
- Cần ít nhất một cặp bản rõ, bản mã (x_0, y_0)
- Kiểm tra mọi khoá k cho đến khi thoả mãn điều kiện:

$$\text{Dec}(k, y_0) = x_0.$$

Câu hỏi

Không gian khoá của hệ mã thay thế là gì?

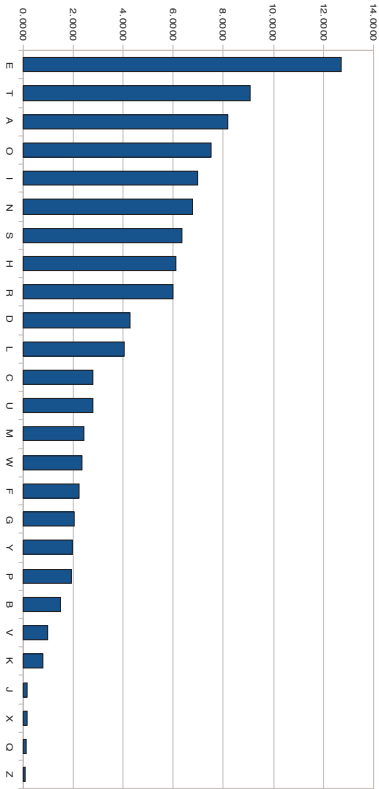
Nội dung

- 1 Tổng quan
- 2 Mã hóa
- 3 Thăm mã
- 4 One-time Pad

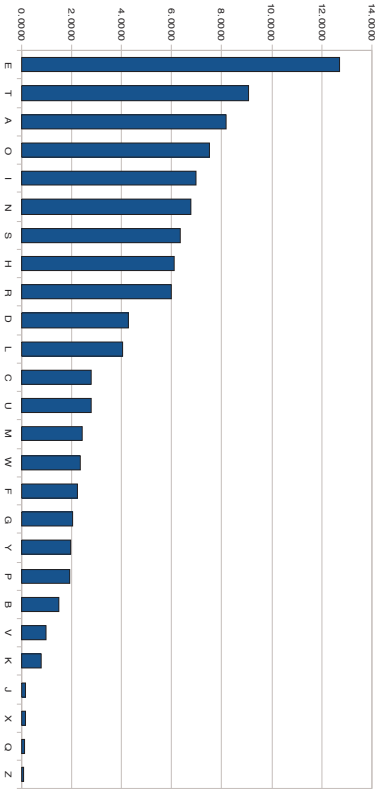
Bài tập: Giải mã

1 i q ifcc vqqr fb rdq vflcq na rdq cfjwhwz hr bnb
2 hcc hwnbsqvbpre hwq vhlq

Tần công bảng Phân tích tần suất

Tính chất: Hai chữ giống nhau trong bản rõ ánh xạ thành hai chữ giống nhau trong bản mã.

Hình: Bảng tần suất của chữ cái Tiếng Anh

Thế nào là an toàn?

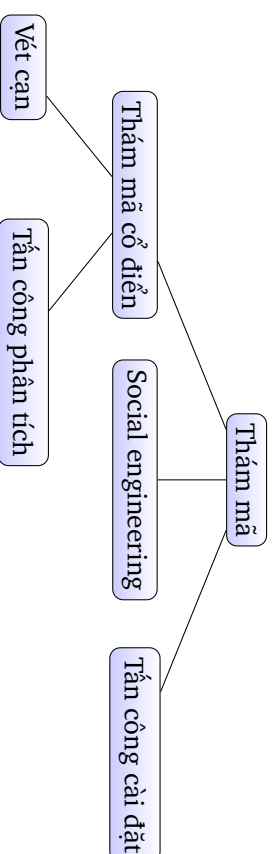
Mục tiêu an toàn: Không phân biệt được bản mã hay còn gọi là an toàn ngữ nghĩa

- Oscar không thể phân biệt được $y_1 = \text{Enc}(k, x_1)$ với $y_2 = \text{Enc}(k, x_2)$ kể cả khi chi ta biết (hoặc chọn) x_1 và x_2 có cùng độ dài.

Các kiểu tấn công:

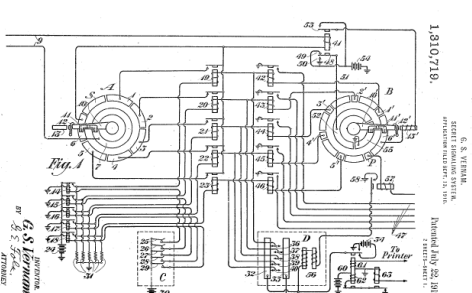
- Biết bản mã
- Biết một số cặp bản mã/bản rõ
- Chọn bản rõ
- Chọn bản mã
- v.v.

Phân loại các kiểu tấn công

One-Time Pad hay OTP

- Vernam 1917. Bảng phát minh.
- Thông điệp, khóa, và bản mã có cùng độ dài (λ bit).
- Khóa k cũng được gọi là pad; là ngẫu nhiên và chỉ biết bởi Alice & Bob.

Nội dung

- 1 Tổng quan
- 2 Mã hóa
- 3 Thăm mã
- 4 One-time Pad

Một tính chất quan trọng của XOR

Định lý

Xét x là một biến ngẫu nhiên trên $\{0, 1\}^n$, và xét k là một biến ngẫu nhiên **đều** trên $\{0, 1\}^n$. Khi đó

$$y = x \oplus k$$

là biến ngẫu nhiên **đều** trên $\{0, 1\}^n$.

Chứng minh.

Khi $n = 1$, ta có:

x	Pr	k	Pr	x	k	Pr
0	p_0	0	$1/2$	0	0	$p_0/2$
1	p_1	1	$1/2$	0	1	$p_1/2$
				1	0	$p_0/2$
				1	1	$p_1/2$

26 / 29

Bài tập

Hãy liệt kê các ưu nhược điểm của hệ OTP

28 / 29

Phép toán XOR

XOR của hai xâu trên $\{0, 1\}^n$ là tổng từng bit theo mô đun 2.

x	y	$\oplus$
0	0	0
0	1	1
1	0	1
1	1	0

1 0 1 1 0 0
$\oplus$ 0 1 1 0 1 0
1 1 0 1 1 0

25 / 29

Mã hóa OTP

- Gen:** sinh dãy bit ngẫu nhiên độ dài λ .
- Enc:** Biểu diễn thông điệp như xâu nhị phân và cộng theo mod 2 với khóa.

$$\begin{array}{rcl} x & = & 101100.. \\ \oplus k & = & 011010.. \\ \hline y & = & 110110.. \end{array}$$

- Dec:** Giống như mã hóa, chỉ cộng với k .

$$\begin{aligned} (x_i \oplus k_i) \oplus k_i &= x_i \oplus (k_i \oplus k_i) \\ &= x_i \oplus 0 = x_i \end{aligned}$$

27 / 29

VIỆN CÔNG NGHỆ THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG
SCHOOL OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY

Cảm ơn!

